

بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور

۴۰. حوزه رسانه و ارتباط جمعی

معاونت پژوهش‌های اجتماعی - فرهنگی
دفتر: مطالعات فرهنگی

کد موضوعی: ۲۷۰
شماره مسلسل: ۱۵۲۳۹
آذرماه ۱۳۹۵

به نام خدا

فهرست مطالب

۱.....	چکیده
۲.....	مقدمه
۲.....	بخش اول - اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه
۷.....	بخش دوم - اعتبارات برنامه‌های حوزه رسانه
۱۲.....	جمع‌بندی و پیشنهاد
۱۳.....	منابع و مأخذ



بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۴۰. حوزه رسانه و ارتباطات جمعی

چکیده

در لایحه بودجه ۱۳۹۶، حدود ۱۹۸۲ میلیارد تومان برای فصل رسانه در نظر گرفته شده است. این مبلغ ۲۱/۳۴ درصد از اعتبارات امور فرهنگی، تربیت بدنی و گردشگری است. از این مبلغ حدود ۱۵۹۸ میلیارد تومان برای صداوسیما، حدود ۸/۵ میلیارد تومان برای خبرگزاری جمهوری اسلامی، کمتر از ۱۰ میلیارد تومان برای خبرگزاری دانشجویان ایران و حدود ۵ میلیارد تومان برای شورای نظارت بر صداوسیما در نظر گرفته شده و مابقی آن که حدود ۲۸۳ میلیارد تومان است در قالب برنامه‌های رسانه‌ای برای سایر دستگاه‌ها مانند وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی و اعتبارات استانی در نظر گرفته شده است.

کل اعتبارات برنامه‌های فصل رسانه (جاری و عمرانی) نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ حدود ۱۱/۶۶ درصد افزایش داشته است. افزایش اعتبارات هزینه‌ای و عمرانی برنامه‌های حوزه رسانه در این لایحه نیز نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ به ترتیب ۱۱/۶۲ و ۱۱/۸۷ درصد است.

در ردیف‌های متفرقه حدود ۱۰۸۹ میلیارد تومان برای صیانت اجتماعی و فرهنگی، کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی و نیز توسعه محتوای الکترونیکی شبکه ملی اطلاعات اختصاص داده شده که از طریق وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات پیگیری خواهد شد. در حالی که لازم است منابع مذکور از طریق مشارکت سایر دستگاه‌های ذیربط از جمله وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، صداوسیما، سازمان تبلیغات و مرکز ملی فضای مجازی مدیریت شود.

پنج برنامه از برنامه‌های فصل رسانه که به صداوسیما اختصاص داشته و در راستای بودجه‌ریزی عملیاتی در لایحه سال ۱۳۹۵ افزوده شده بود با همان استدلال در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ حذف شده است و اعتباراتشان به اعتبار برنامه‌های باقی مانده افزوده شده است. همچنین یک برنامه با عنوان انتشار نشریات سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعتباری معادل ۱۳ میلیارد تومان به برنامه‌های رسانه افزوده شده است.

مقدمه

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶، مانند لایحه ۱۳۹۵ فصلی مجزا به موضوع رسانه اختصاص یافته که حدود ۱۹۸۲ میلیارد تومان اعتبار برای آن پیش‌بینی شده است. این مبلغ در قالب برنامه‌های هزینه‌ای و عمرانی میان دستگاه‌های فرهنگی-رسانه‌ای کشور توزیع شده است. از این رو در گزارش حاضر ابتدا نحوه توزیع این مبلغ میان چهار دستگاه اصلی رسانه‌ای دولتی یعنی سازمان صدا و سیما، شورای نظارت بر صداوسیما، خبرگزاری جمهوری اسلامی و خبرگزاری دانشجویان ایران به تصویر کشیده شده و تغییرات محسوس توزیع این منابع در ردیف‌های هزینه‌ای و عمرانی نسبت به قانون بودجه سال ۱۳۹۵ تحلیل شده است (بخش اول)، در ادامه برنامه‌های رسانه‌ای ذیل سر فصل رسانه، در مقایسه با برنامه‌های مشابه قانون بودجه سال ۱۳۹۵ از حیث عنوان برنامه، اقدامات و نوسان اعتبارات هزینه‌ای و عمرانی مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است (بخش دوم). البته بررسی بودجه‌ای موضوع رسانه و ارتباطات جمعی به همین فصل خلاصه نمی‌شود، بلکه در ردیف‌های متفرقه نیز برنامه‌هایی در قالب درآمد - هزینه و کمک به نهادهای رسانه‌ای پیش‌بینی شده که در تحلیل کلان بودجه رسانه‌ها تأثیرگذار است. در پایان این گزارش با توجه به سیاست‌های کلان برنامه ششم توسعه و ضرورت توجه به صیانت فرهنگی و سلامت اخلاقی فضای رسانه‌ای کشور و اقتضات جدیدی که چرخش رسانه‌ها از رسانه‌های جمعی به رسانه‌های اجتماعی ایجاد نموده، جمع‌بندی و پیشنهادات و انتظاراتی که از تصمیم‌گیران وجود دارد ارائه شده است.

بخش اول - اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه

در این بخش اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه بررسی شده و دستگاه‌هایی لحاظ می‌شوند که اعتبارات خود را از فصل رسانه دریافت می‌کنند. براساس جدول ۱، کل فصل رسانه اعتباری بالغ بر ۱,۹۲۸ میلیارد تومان به خود اختصاص داده است. این اعتبار بین صداوسیما، شورای نظارت، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران و خبرگزاری دانشجویان ایران و سایر دستگاه‌ها به ترتیب با سهم ۸۰/۶۵، ۰/۲۷، ۰/۳۰، ۰/۴۹ و ۱۴/۲۹ تخصیص داده شده است.



جدول ۱. درصد اعتبارات دستگاه‌های حوزه رسانه نسبت به اعتبارات کل برنامه‌های حوزه رسانه و درصد اعتبارات برنامه‌های رسانه نسبت به کل اعتبارات فصل فرهنگ، هنر، رسانه‌های

جمعی و گردشگری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ (میلیون ریال)

ردیف	دستگاه/فصل	اعتبارات دستگاه/فصل	درصد از فصل - امور
۱	صدا و سیما	۱۵۹۸۶۵۰۰	۸۰/۶۵
۲	شورای نظارت	۵۳۷۰۰	۰/۲۷
۳	خبرگزاری جمهوری اسلامی (ایرنا)	۸۵۲۳۹۸	۴/۳۰
۴	خبرگزاری دانشجویان ایران (ایسنا) ^۲	۹۷۰۰۰	۰/۴۹
۵	سایر*	۲۸۳۴۸۳۱	۱۴/۲۹
	جمع کل	۱۹۸۲۴۴۲۹	۱۰۰
	فصل رسانه	۱۹۸۲۴۴۲۹	۲۱/۳۴ درصد از امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری ^۳

* سایر دستگاه‌ها عبارتند از: وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، سازمان تبلیغات اسلامی، حوزه هنری تبلیغات اسلامی، وزارت امور اقتصاد و دارایی و اعتبارات استانی.

** در ردیف ۲۵-۱۲۹۰۰۰ (ایجاد دسترسی عادلانه مردم به خدمات بهداشتی و درمانی و کمک به برنامه‌های سلامت صداوسیما و خبرگزاری سلامت) اعتباری برای صداوسیما دیده شده است ولی در رابطه با سهم صداوسیما و نحوه تخصیص آن توضیحاتی وجود ندارد و با توجه به اینکه ذیل فصل رسانه نیست در جدول ۱ نیامده است.

در جدول ۲، به تفکیک اعتبارات هزینه‌ای به تملک دارایی‌های سرمایه‌ای دستگاه‌های حوزه رسانه آمده است. میان دستگاه‌های مزبور، خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران از بیشترین رشد اعتبارات جاری برخوردار بوده است. شایان ذکر است اعتبارات سرمایه‌ای در هر چهار دستگاه نسبت به بودجه ۱۳۹۵ کاهش یافته است.

۱. در این جدول صرفاً دستگاه‌هایی درج شده که اعتبارات خود را از فصل رسانه (۱۷۰۵۰۰۰) دریافت می‌کنند.
 ۲. شایان ذکر است که خبرگزاری دانشجویان ایران دستگاه مستقل نبوده و از محل اعتبارات جهاد دانشگاهی و در قالب کمک، از ردیف ۱۱۲۶۲۰ (جهاد دانشگاهی) بودجه آن پرداخت می‌شود.
 ۳. اعتبارات پیش‌بینی شده برای امور فرهنگ، تربیت بدنی و گردشگری در لایحه بودجه ۱۳۹۶ کل کشور معادل ۹۲۸۷۸۴۶۸ میلیون ریال می‌باشد.

جدول ۲. اعتبارات جاری و عمرانی دستگاه‌های اصلی حوزه رسانه در لایحه بودجه ۱۳۹۶

(میلیون ریال)

در مقایسه با قانون بودجه ۱۳۹۵

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع	
		قانون سال ۱۳۹۵	لایحه سال ۱۳۹۶	درصد رشد	قانون سال ۱۳۹۵	لایحه سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۵
۲۸۳۵۰۰	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران	۱۲۳۵۸۰۰۰	۱۳۶۰۰۰۰۰	۱۰/۰۵	۲۵۰۰۰۰۰	۲۳۸۶۵۰۰	-۴/۵۴	۱۴۸۵۸۰۰۰	۱۵۹۸۶۵۰۰
۱۰۱۰۰۰ (۱۰)	شورای نظارت بر صداوسیما	۴۷۴۸۴	۵۱۶۰۰	۸/۶۶	۲۲۰۰	۲۱۰۰	-۴/۵۴	۴۹۶۸۴	۵۳۷۰۰
۲۸۲۵۰۰	خبرگزاری جمهوری اسلامی	۶۳۴۲۳۵	۸۳۰۰۰۰	۳۰/۸۶	۲۳۴۶۴	۲۲۳۹۸	-۴/۵۴	۶۵۷۶۹۹	۸۵۲۳۹۸
۱۱۳۶۲۰ (۳)	خبرگزاری دانشجویان ایران	۷۷۰۰۰	۹۲۰۰۰	۱۹/۴۸	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۰	۸۲۰۰۰	۹۷۰۰۰

مأخذ: لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ و قانون سال ۱۳۹۵ - محاسبات گزارش.

در ادامه بودجه هر یک از ۴ دستگاه فوق به تفکیک مورد بررسی قرار می‌گیرد:

۱-۱. سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران

در جدول ۳ بودجه سازمان صداوسیما به تفکیک اعتبارات هزینه‌ای و تملك دارایی‌های سرمایه‌ای ارائه شده است. همان‌طور که مشخص است اعتبارات هزینه‌ای این سازمان در لایحه ۱۳۹۶ نسبت به قانون بودجه ۱۳۹۵، حدود ۱۰ درصد افزایش پیدا کرده، اعتبارات تملك دارایی‌های سرمایه‌ای بیش از ۴ درصد کاهش یافته است. به‌طور کلی بودجه این سازمان حدود ۸ درصد رشد داشته است.

جدول ۳. تصویر کلی اعتبارات سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران در لایحه

(میلیون ریال)

بودجه سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه‌ای			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			جمع	
		قانون سال ۱۳۹۵	لایحه سال ۱۳۹۶	درصد رشد	قانون سال ۱۳۹۵	لایحه سال ۱۳۹۶	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۵
۲۸۳۵۰۰	سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران	۱۲۳۵۸۰۰۰	۱۳۶۰۰۰۰۰	۱۰/۰۵	۲۵۰۰۰۰۰	۲۳۸۶۵۰۰	-۴/۵۴	۱۴۸۵۸۰۰۰	۱۵۹۸۶۵۰۰

مأخذ: همان.



در خصوص بودجه سازمان صداوسیما نکته زیر قابل توجه است:

در پیوست مربوط به شرکت‌های دولتی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ (پیوست ۳) صداوسیما جمهوری اسلامی ایران به‌عنوان شرکت دولتی زیان‌ده منظور شده و درآمد اختصاصی معادل ۱۶۴۰ میلیارد تومان برای آن برآورد شده است این برآورد نسبت به سال گذشته ۹/۳۳ درصد رشد یافته است.

۱-۲. شورای نظارت بر صداوسیما

در جدول ۴، بودجه شورای نظارت بر صداوسیما به تفکیک اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی سرمایه‌ای ارائه شده است. همان‌طور که مشخص است اعتبارات هزینه‌ای این شورا حدود ۹ درصد افزایش و اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بیش از ۴ درصد کاهش یافته است و مجموع بودجه این شورا ۸ درصد رشد را نشان می‌دهد.

جدول ۴. تصویر کلی اعتبارات شورای نظارت بر صداوسیما در لایحه بودجه

سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی	عنوان	هزینه ای			تملك دارایی‌های سرمایه ای			جمع
		قانون سال ۱۳۹۵	لایحه سال ۱۳۹۶	درصد رشد	قانون سال ۱۳۹۵	لایحه سال ۱۳۹۶	درصد رشد	
۱۰۱۰۰۰ (۱۰)	شورای نظارت بر صداوسیما	۴۷۴۸۴	۵۱۶۰۰	۸/۶۶	۲۲۰۰	۲۱۰۰	-۴/۵۴	۴۹۶۸۴
								۵۳۷۰۰
								۸/۰۸

مأخذ: همان.

شایان ذکر است اعتبارات شورای نظارت بر صداوسیما ۰/۲۷ درصد کل اعتبارات برنامه‌های حوزه رسانه است که از طریق نهاد ریاست جمهوری به این شورا اختصاص می‌یابد. نکته قابل توجه دیگر آن است که برنامه نظارت بر صداوسیما (۱۷۰۵۰۱۷) در قالب برنامه هزینه‌ای برای نخستین بار در لایحه بودجه سال گذشته به برنامه‌های حوزه رسانه افزوده شد و اعتبارات این برنامه به‌طور کامل به شورای نظارت بر صداوسیما اختصاص یافته است این در حالی است که در لوایح بودجه سال‌های گذشته چنین برنامه‌ای وجود نداشت و اعتبارات هزینه‌ای این نهاد از برنامه نظارت و ارزشیابی (۳۰۲۷۰) دریافت می‌شد. در لایحه سال ۱۳۹۶ نیز این روند تداوم یافته و البته این برنامه رشدی معادل ۸/۶۶ درصدی نیز نسبت به سال قبل داشته است.

۱-۳. خبرگزاری جمهوری اسلامی

جدول ۵، اعتبارات خبرگزاری جمهوری اسلامی را نشان می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای این خبرگزاری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون ۱۳۹۵ حدود ۳۱ درصد رشد اما اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بیش از ۴ درصد کاهش داشته است. به‌طور کلی بودجه این خبرگزاری حدود ۳۰ درصد افزایش پیدا کرده است.

جدول ۵. تصویر کلی اعتبارات سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی در لایحه بودجه

سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)

جمع			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			هزینه‌ای			عنوان	شماره طبقه‌بندی
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۵	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۵	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۵		
۲۹/۶۰	۸۵۲۳۹۸	۶۵۷۶۹۹	-۴/۵۴	۲۲۳۹۸	۲۳۴۶۴	۳۰/۸۶	۸۳۰۰۰۰	۶۳۴۲۳۵	خبرگزاری جمهوری اسلامی	۲۸۲۵۰۰

مأخذ: همان.

همان‌طور که پیش‌تر اشاره شد خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران از بیشترین میزان رشد اعتبارات نسبت به سایر دستگاه‌های رسانه‌ای برخوردار شده است. شایان ذکر است اعتبارات خبرگزاری جمهوری اسلامی ۴/۳۰ درصد کل اعتبارات برنامه‌های حوزه رسانه است.

۴-۱. سازمان خبرگزاری دانشجویان ایران

جدول ۶، اعتبارات خبرگزاری دانشجویان ایران را نشان می‌دهد. اعتبارات هزینه‌ای این خبرگزاری در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ نسبت به قانون ۱۳۹۵، حدود ۱۹/۵ درصد رشد و اعتبارات تملک دارایی سرمایه‌ای آن بدون تغییر باقی مانده است. در مجموع کل بودجه این خبرگزاری حدود ۱۸/۳ درصد رشد پیدا کرده است.

جدول ۶. تصویر کلی اعتبارات سازمان خبرگزاری دانشجویان ایران در لایحه بودجه

سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)

جمع			تملك دارایی‌های سرمایه‌ای			هزینه‌ای			عنوان
درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۵	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۵	درصد رشد	لایحه سال ۱۳۹۶	قانون سال ۱۳۹۵	
۱۸/۳	۹۷۰۰۰	۸۲۰۰۰	۰	۵۰۰۰	۵۰۰۰	۱۹/۴۸	۹۲۰۰۰	۷۷۰۰۰	خبرگزاری دانشجویان ایران (۳) ۱۱۳۶۲۰

مأخذ: همان.

- شایان ذکر است خبرگزاری دانشجویان ایران فاقد ردیف مستقل بوده و اعتبارات این خبرگزاری از محل اعتبارات جهاد دانشگاهی در قالب کمک به خبرگزاری دانشجویان ایران تأمین می‌گردد.

- در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ اعتبارات این خبرگزاری ۰/۴۹ اعتبارات پیش‌بینی شده برای فصل رسانه است.



بخش دوم - اعتبارات برنامه‌های حوزه رسانه

در پیوست ۴ لایحه بودجه سال ۱۳۹۶، برنامه‌های حوزه رسانه به تفکیک آمده است. اعتبارات این برنامه‌ها به تفکیک هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در جدول زیر نشان داده شده است.

جدول ۷. تصویر کلی اعتبارات برنامه‌های فصل رسانه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه سال ۱۳۹۵ (میلیون ریال)

شماره طبقه‌بندی (قانون ۱۳۹۵)	عنوان برنامه	هزینه‌ای			تملك دارایی سرمایه‌ای			جمع		
		قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶	درصد رشد	قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶	درصد رشد	قانون ۱۳۹۵	لایحه ۱۳۹۶	درصد رشد
۱۷۰۵۰۰۱	برنامه بهره‌برداری و نگهداری از تأسیسات و تجهیزات فنی تولید	۸۰۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸۰۰۰۰۰	۰	۰
۱۷۰۵۰۰۳	برنامه تأمین محتوای فرهنگی دیجیتال	۳۵۰۰	۱۵۷۰۸	۳۴۸/۸	۰	۰	۰	۳۵۰۰	۱۵۷۰۸	۳۴۸/۸
۱۷۰۵۰۰۴	برنامه تأمین، تولید و پخش خبر و برنامه‌های تحلیلی	۷۲۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۷۲۰۰۰۰	۰	۰
۱۷۰۵۰۰۵	برنامه تأمین، تولید و پخش سیما	۴۳۵۱۷۰۰	۱۰۵۹۸۷۰۰	۱۴۳/۵۵	۰	۰	۰	۴۳۵۱۷۰۰	۱۰۵۹۸۷۰۰	۱۴۳/۵۵
۱۷۰۵۰۰۶	برنامه تأمین، تولید و پخش صدا	۹۰۰۰۰۰	۲۸۲۴۵۰۰	۲۱۳/۸۳	۰	۰	۰	۹۰۰۰۰۰	۲۸۲۴۵۰۰	۲۱۳/۸۳
۱۷۰۵۰۰۷	برنامه توسعه رسانه‌های شنیداری و دیداری	۵۲۴۰	۵۲۴۰	۰	۳۰۵۹۸۴۹	۳۳۳۱۲۵۱	۸/۸۶	۹۰۰۰۰۰	۳۳۳۴۴۹۱	۸/۸۶
۱۷۰۵۰۰۸	برنامه توسعه همکاری‌ها و مبادلات رسانه‌ای بین‌المللی	۱۴۰۰۰۰	۱۷۵۰۰۰	۲۵	۰	۰	۰	۱۴۰۰۰۰	۱۷۵۰۰۰	۲۵
۱۷۰۵۰۱۰	برنامه تولید و انتشار خبر	۶۳۴۲۳۵	۷۰۰۰۰۰	۱۰/۳۶	۰	۰	۰	۶۳۴۲۳۵	۷۰۰۰۰۰	۱۰/۳۶
۱۷۰۵۰۱۱	برنامه تولید و پخش برنامه در بستر فضای مجازی و شبکه‌های تعاملی	۸۵۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۸۵۰۰۰	۰	۰
۱۷۰۵۰۱۲	برنامه تولید و پخش برنامه‌های برون مرزی	۱۴۱۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۴۱۰۰۰۰	۰	۰
۱۷۰۵۰۱۳	برنامه تولید و پخش برنامه‌های مراکز استان	۳۹۵۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۳۹۵۰۰۰۰	۰	۰
۱۷۰۵۰۱۵	برنامه حمایت و ارتقای مطبوعات	۱۲۳۳۷۲۴	۱۳۵۴۱۴۵	۹/۷۶	۰	۰	۰	۱۲۳۳۷۲۴	۱۳۵۴۱۴۵	۹/۷۶
۱۷۰۵۰۱۶	برنامه ساماندهی و توسعه رسانه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی دیجیتال	۳۱۷۳۷۰	۴۲۶۸۰۶	۳۷/۶۳	۰	۰	۰	۳۱۷۳۷۰	۴۲۶۸۰۶	۳۷/۶۳
۱۷۰۵۰۱۷	برنامه نظارت بر سازمان صداوسیما	۴۷۴۸۴	۵۱۶۰۰	۸/۶۶	۰	۰	۰	۴۷۴۸۴	۵۱۶۰۰	۸/۶۶
۱۷۰۵۰۱۸	برنامه هدایت تبلیغات و اطلاع‌رسانی	۲۳۶۸۶	۳۰۰۰۰	۲۶/۶۵	۰	۰	۰	۲۳۶۸۶	۳۰۰۰۰	۲۶/۶۵
۱۷۰۵۰۱۹	برنامه تأمین، توسعه، مقاوم‌سازی، تعمیر، تجهیز و نگهداری فضاها، ساختمان‌ها، اماکن و ماشین‌آلات	۰	۰	۰	۷۱۰۸۸	۱۷۱۴۷۹	۱۴۱/۲۲	۷۱۰۸۸	۱۷۱۴۷۹	۱۴۱/۲۲
-	برنامه انتشار نشریات سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی	۰	۱۳۰۰۰۰	۰	۰	۰	۰	۰	۱۳۰۰۰۰	۰
	جمع	۱۴۶۲۱۹۳۹	۱۶۳۲۱۶۹۹	۱۱/۶۲	۳۱۳۰۹۳۷	۳۵۰۲۷۳۰	۱۱/۸۷	۱۷۷۵۲۸۷۶	۱۹۸۲۴۴۲۹	۱۱/۶۶

مأخذ: همان.

برنامه‌های مرتبط با حوزه رسانه و ارتباطات جمعی را می‌توان یا در چارچوب برنامه‌های فصل رسانه بررسی کرد. (الف) و یا در قالب ردیف‌های متفرقه به آنها پرداخت (ب)، در ادامه تحلیل برنامه‌های فوق در چارچوب دو عنوان مزبور آمده است.

الف) در برنامه‌های فصل رسانه

۱. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ ذیل فصل رسانه برنامه انتشار نشریات سازمان خبرگزاری جمهوری اسلامی با اعتباری معادل ۱۳ میلیارد تومان به برنامه‌های فصل رسانه افزوده شده است. با وجود آنکه خبرگزاری جمهوری اسلامی مجوز انتشار نشریه داشته، اما از طریق بخش غیردولتی و یا مساعدت‌های غیرمتمرکز هزینه‌های چاپ و انتشارات خود را تأمین می‌کرده است که این موضوع مورد ایراد نهادهای نظارتی واقع است. براین اساس در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ مقرر شده که از طریق این برنامه، هزینه‌های مزبور به‌طور مستقیم تأمین شود. البته دلیل استثنا شدن این نشریه از اعتبارات حمایتی که به همه مطبوعات تعلق دارد، محل تأمل است.

۲. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۳ برنامه تأمین محتوای فرهنگی دیجیتال، برنامه تأمین، تولید و پخش صدا و برنامه تأمین، تولید و پخش سیما به ترتیب با رشدی ۳۴۹، ۲۱۴ و ۱۴۴ درصدی، از بیشترین رشد اعتبارات برخوردارند.

۳. برنامه تأمین محتوای فرهنگی دیجیتال از جمله برنامه‌هایی است که برای نخستین بار در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ با اعتباری معادل ۳۵۰ میلیون تومان ایجاد و کل اعتبارات آن برای حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی منظور گردید. در لایحه سال ۱۳۹۶ از مجموع ۱/۵ میلیارد تومان اعتبارات این برنامه تنها حدود ۳۶۲ میلیون تومان آن به حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی اختصاص یافته و مبلغ یک میلیارد و دویست میلیون تومان از اعتبارات این برنامه برای ۳۱ استان در نظر گرفته شده است. به این ترتیب سهم هر استان به‌طور متوسط فقط ۴۰ میلیون تومان خواهد بود. با توجه به اقداماتی که ذیل این برنامه پیش‌بینی شده که شامل انتشار و آرشیو آثار، تولیدات و محصولات فرهنگی هنری در قالب محتوای دیجیتال می‌باشد. تحقق اهداف مد نظر این برنامه بعید به نظر می‌رسد.

۴. شایان ذکر است که دلیل افزایش بودجه دو برنامه تأمین، تولید و پخش صدا و برنامه تأمین، تولید و پخش سیما آن بوده که سازمان برنامه و بودجه در راستای بودجه ریزی مبتنی بر عملکرد در سال ۱۳۹۶ کلیه برنامه‌های مصوب صداوسیما را مورد بازبینی و تغییر قرار داده است. در نهایت چهار برنامه برای این سازمان تعریف شده است^۱ که شامل موارد زیر است:

۱. به‌موجب ماده (۲۶) قانون الحاق برخی مواد به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت ۲ در اجرای بودجه‌ریزی بر مبنای عملکرد، با توجه به محاسبه هزینه تمام شده فعالیت‌ها و اقدامات و تخصیص اعتبارات بر این اساس، ایجاد هرگونه بدهی بابت حق اشتراک برق، آب، هزینه‌های پستی، مخابراتی و سایر هزینه‌ها نظیر دیون بالمحل، تعهدات زائد بر اعتبار، بازپرداخت تعهدات ارزی ممنوع است.



- تأمین، تولید و پخش سیما،

- تأمین، تولید و پخش صدا،

- برنامه توسعه همکاری‌ها و مبادلات رسانه‌ای بین‌المللی،

- برنامه پژوهش‌های کاربردی.

برنامه‌هایی که اعتباراتی در قانون بودجه ۱۳۹۵ داشته‌اند، اما در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ حذف شده‌اند:

۱. برنامه بهره‌برداری و نگهداری از تأسیسات و تجهیزات فنی تولید (۸۰ میلیارد تومان)

۲. برنامه تأمین، تولید و پخش خبر و برنامه‌های تحلیلی (۷۲ میلیارد تومان)

۳. برنامه تولید و پخش برنامه در بستر فضای مجازی و شبکه‌های تعاملی (۸/۵ میلیارد تومان)

۴. برنامه تولید و پخش برنامه‌های برون مرزی (۱۴۱ میلیارد تومان)

۵. برنامه تولید و پخش برنامه‌های مراکز استان (۳۹۵ میلیارد تومان)

موارد بالا، جمعاً معادل ۵۳۶ میلیارد تومان بوده و در قالب اعتبارات جاری می‌باشد. این برنامه‌ها، به‌طور کامل جزء برنامه‌های سازمان صداوسیما هستند و تطبیق اقدامات و فعالیت‌هایی ذیل برنامه تولید و تأمین و پخش صداوسیما با عناوین حذف شده نشان می‌دهد که اعتبارات برنامه‌های فوق به اعتبارات این برنامه‌ها افزوده شده و موجب رشد چشمگیر آنها شده است.

در این راستا، این سؤال به‌وجود می‌آید که آیا تغییر برنامه‌ها و قرارگرفتن اعتبارات برنامه‌های مزبور در ذیل عناوین باقی مانده فوق در راستای سیاست خاصی بوده و باعث عملکرد بهتر این سازمان خواهد شد و اینکه دلیل حذف برنامه‌های ۵ گانه بالا عملکرد ضعیف برنامه‌های حذف شده، بوده است.

شایان ذکر است در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ سنجه عملکرد برنامه‌های تأمین، تولید و پخش صداوسیما، تعداد مخاطب در نظر گرفته شده است که با توجه به ماهیت فرهنگی این سازمان و نوع اثربخشی پیام، در نظر گرفتن تعداد مخاطب به‌عنوان سنجه عملکرد منطقی نبوده و به تنهایی بیانگر میزان اثربخشی فعالیت این سازمان نمی‌باشد.

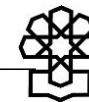
۵. درباره رسانه‌های جدید (دیجیتال، فضای مجازی و شبکه‌های تعاملی) در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، دو برنامه تأمین محتوای فرهنگی دیجیتال (۱۵۷۰۸ میلیون ریال) و برنامه ساماندهی و توسعه رسانه‌ها و فعالیت‌های فرهنگی دیجیتال (۴۳۶۸۰۶ میلیون ریال) درج شده است.

شایان ذکر است دو برنامه «تأمین محتوای فرهنگی دیجیتال» و برنامه «تولید و پخش برنامه در بستر فضای مجازی و شبکه‌های تعاملی» در لایحه سال گذشته افزوده شده بود که دومی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ حذف گردیده و به سرجمع اعتبارات صداوسیما با عنوان برنامه تولید و پخش (سیما) در فضای مجازی (۱۷۰۵۰۰۵۰۰۵) به مبلغ ۱۰ میلیارد تومان و برنامه تولید و پخش (صدا) در فضای مجازی (۱۷۰۵۰۰۶۰۰۳) به مبلغ ۱۷۵۰۰ میلیون ریال افزوده شده است.

۶. با توجه به چرخشی که در مجاری ارتباطی کشور به وجود آمده و در سیاست‌های کلی برنامه ششم نیز انعکاس داشته، انتظار می‌رفت که در جهت‌گیری‌های بودجه نیز این سیاست‌ها مد نظر قرار گیرد، اما لایحه سال ۱۳۹۶ همانند لوایح بودجه در سال‌های گذشته، اعتبارات قابل توجهی برای برنامه‌های مربوط به تولید محتوا، شکاف دیجیتالی و اطلاعاتی و صیانت‌های فرهنگی و اجتماعی در فضای مجازی برای دستگاه‌های اجرایی که متولی زیرساخت هستند، در نظر گرفته شده و برای وجه فرهنگی - رسانه‌ای اعتبار مناسب با جهت‌گیری سیاست‌های کلی و اقتضات فضای رسانه‌ای کشور پیش‌بینی نشده است.

ب) ردیف‌های متفرقه

در ردیف‌های متفرقه لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ اعتباراتی برای فعالیت‌های رسانه در قالب درآمد- هزینه و یا کمک پیش‌بینی شده است که در جدول ۸ با اعتبارات مشابه در قانون بودجه سال ۱۳۹۵ مقایسه شده است.



جدول ۸. اعتبارات ردیف‌های متفرقه برای فعالیت‌های رسانه در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در مقایسه با قانون بودجه ۱۳۹۵

شماره طبقه بندی	عنوان	قانون بودجه ۱۳۹۵	لایحه بودجه ۱۳۹۶
(۱۲۵)۵۳۰۰۰۰ در قانون ۱۳۹۵ (۱۲۶)	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی - توسعه بازی‌های رایانه‌ای	۷۷۴۰۰ (جاری)	۳۵۰۰۰ (جاری)
۵۵۰۰۰۰ (۳۳)	وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، اتحادیه رادیو و تلویزیون‌های اسلامی	۵۰۰۰ (جاری)	۴۰۰۰ (جاری)
۵۵۰۰۰۰ (۳۴)	مرکز ملی فضای مجازی کشور - طرح‌های کلان ملی فضای مجازی کشور	۱۰۰۰۰۰ (عمرانی)	۷۵۰۰۰ (عمرانی)
۵۳۰۰۰۰ (۱۲۳) در قانون ۱۳۹۵ (۱۲۴)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - اجرای وظایف صیانتی اجتماعی و فرهنگی در خصوص ارتباطات و فناوری اطلاعات	۱۰۰۰۰۰ (عمرانی)	۱۰۰۰۰۰ (عمرانی)
۵۳۰۰۰۰ (۱۲۱)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توازن منطقه‌ای و کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی بین مناطق و استان‌های کشور و زیرساخت ماهواره‌ای	۶۰۰۰۰۰ (عمرانی)	۶۹۵۰۰۰ (جاری) ۶۹۹۹۸۵۰ (عمرانی) ۷۶۹۴۸۵۰ (جمع)
(۱۲۰)۵۳۰۰۰۰ در قانون ۱۳۹۵ (۱۲۰)	وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات - توسعه دولت الکترونیک، همراه و محتوای الکترونیکی شبکه ملی اطلاعات - در سال ۱۳۹۵: توسعه خدمات، کاربردها و محتوای ارتباطات و فناوری اطلاعات و شبکه ملی اطلاعات	۱۶۰۰۰۰۰	۳۱۰۰۱۵۰ (عمرانی)

مأخذ: همان.

- همان‌طور که در جدول فوق مشخص شده در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ در ردیف‌های متفرقه برای برنامه وظایف صیانتی اجتماعی و فرهنگی (۵۳۰۰۰۰-۱۲۳)، کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی (۵۳۰۰۰۰-۱۲۱) و نیز توسعه محتوای الکترونیکی شبکه ملی اطلاعات (۵۳۰۰۰۰-۱۲۰) جمعاً معادل ۱۰۸۹ میلیارد تومان اعتبار پیش‌بینی شده و هر ساله در قالب اعتبارات عمرانی و جاری به وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات اختصاص می‌یابد. این درحالی است که موضوعات فوق حائز اهمیت فرهنگی - رسانه‌ای است و این‌طور نیست که تنها از طریق روش‌های فنی قابل تحقق باشند و باید با رویکرد فرصت‌مدارانه و تولید محتوای مفید و سالم و فرهنگ‌سازی در کنار روش‌های فنی در راستای بند «۳۳» سیاست‌های کلی برنامه ششم توسعه^۱ مورد بهره‌برداری قرار گیرد. برای این منظور ضروری است اعتبارات مذکور از طریق مشارکت سایر دستگاه‌های ذیربط از جمله وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، صداوسیما، سازمان تبلیغات اسلامی، مرکز ملی فضای مجازی و بسیج رسانه مدیریت شود.

جمع‌بندی و پیشنهاد

در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور در تداوم تلاش‌هایی که در راستای بودجه‌ریزی عملیاتی برداشته شده، عناوین برنامه بهره‌برداری و نگهداری از تأسیسات و تجهیزات فنی تولید، برنامه تأمین، تولید و پخش خبر و برنامه‌های تحلیلی، برنامه تولید و پخش برنامه در بستر فضای مجازی و شبکه‌های تعاملی، برنامه تولید و پخش برنامه‌های برون‌مرزی و برنامه تولید و پخش برنامه‌های مراکز استان از برنامه‌های صداوسیما حذف گردیده است. این در حالی است که سال گذشته این برنامه‌ها با استدلال بودجه‌ریزی عملیاتی اضافه شده بودند. در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ فقط چهار برنامه تأمین، تولید و پخش سیما، تأمین، تولید و پخش صدا، برنامه توسعه همکاری‌ها و مبادلات رسانه‌ای بین‌المللی و برنامه پژوهش‌های کاربردی برای صداوسیما تعریف شده است. به تعبیر ساده‌تر، در راستای بودجه‌ریزی عملیاتی در لایحه بودجه سال ۱۳۹۵ برنامه‌هایی اضافه شده و با همان استدلال یعنی بودجه‌ریزی عملیاتی این برنامه‌ها در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ حذف شده‌اند.

همچنین در لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور اعتبارات قابل توجهی معادل ۱۰۸۹ میلیارد تومان برای ابعاد فنی و زیرساختی موضوع صیانت فرهنگی و اجتماعی، کاهش شکاف اطلاعاتی و دیجیتالی و تولید محتوا در فضای جدید بدون توجه به ملاحظات فرهنگی - ارتباطی و وجوه رسانه‌ای برای برنامه‌های فوق پیش‌بینی شده است. از این‌رو انتظار می‌رود که توازن میان بخش زیرساخت و فنی حوزه رسانه‌های جدید و بخش فرهنگی - رسانه‌ای آنها در لویح بودجه ملحوظ گردد و با مشارکت دستگاه‌های ذیربط اعتبارات مذکور مدیریت شود.

۱. در بند «۳۳» سیاست‌های کلی برنامه ششم، توسعه محتوا در فضای مجازی بر اساس نقشه مهندسی فرهنگی کشور تا حداقل پنج برابر وضعیت کنونی و بومی‌سازی شبکه‌های اجتماعی به‌عنوان حکم کلی منظور شده است.



منابع و مأخذ

۱. قانون بودجه سال ۱۳۹۵ کل کشور مصوب ۱۳۹۵/۲/۲۷ مجلس شورای اسلامی، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
۲. لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور، ماده واحده و جداول کلان منابع و مصارف بودجه، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور.
۳. قانون برنامه پنج‌ساله پنجم توسعه جمهوری اسلامی ایران، مصوب ۱۳۸۹/۱۰/۱۵ اداره کل تدوین قوانین مجلس شورای اسلامی، بهمن‌ماه ۱۳۸۹.
۴. گزارش بودجه پیشنهادی سال ۱۳۹۶ سازمان صداوسیما جمهوری اسلامی ایران، اداره کل برنامه‌ریزی و بودجه، مهرماه سال ۱۳۹۵.
۵. سیاست‌های کلی برنامه ششم قابل بازیابی در <http://farsi.khamenei.ir/print-content?id=30128>



شماره مسلسل: ۱۵۲۳۹	مرکز پژوهش‌ها مجلس شورای اسلامی	شناسنامه گزارش
شماره چاپ: ۳۶۳ شماره ثبت: ۲۲۰	دوره دهم - سال اول تاریخ چاپ: ۱۳۹۵/۹/۲۰	
عنوان گزارش: بررسی لایحه بودجه سال ۱۳۹۶ کل کشور ۴۰. حوزه رسانه و ارتباط جمعی		
نام دفتر: مطالعات فرهنگی (گروه رسانه و ارتباطات جمعی) تهیه و تدوین: سیدعلی محسنیان ناظران علمی: سینا کلهر، ایروان مسعودی اصل متقاضی: کمیسیون برنامه، بودجه و محاسبات ویراستار تخصصی: — ویراستار ادبی: —		
واژه‌های کلیدی: —		
تاریخ انتشار: ۱۳۹۵/۹/۲۴		

